ਜਾਮੀਆ ਮਸਜਿਦ
ਬਨਾਮ
ਸ੍ਰੀ ਕੇ ਵੀ ਰੁਦਰੱਪਾ (ਮੌਤ ਦੇ ਬਾਅਦ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. ਅਤੇ ਹੋਰ।

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 10946 ਦੀ 2014)
ਸਤੰਬਰ 23, 2021

[ਡਾ. ਧਨੰਜ□ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ
ਅਤੇ ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 – ਧਾਰਾ.11 – ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਜਾਮੀਆ ਮਸਜਿਦ ਗੁੱਬੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਹੀਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਰਾਜ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇਦਾਰ ਹੈ – ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ (ਨੰਬਰ 2-4) ਨੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਤਿੰਨ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰਡ ਹੈ – ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਏ.ਕੇ.', ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ (ਨੰਬਰ 5-9) ਦੇ ਪੂਰਵਜ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਅਤੇ 'ਏ.ਕੇ.' ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਮੁੱਦੇ ਵਜੋਂ ਤਰਤੀਬ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਾਰਡ ਹੈ – ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਭੇਜਿਆ – ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਭੇਜਿਆ – ਮੁੜ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰਡ ਹੈ – ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: ਪਹਿਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ.92 ਅਧੀਨ ਪੰਜ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ 'ਏ.ਕੇ.' ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਮਸਜਿਦ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ – ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਕਤ ਮਸਜਿਦ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਤੈਅ ਕਰਨਾ – ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ 'ਏ.ਕੇ.' ਦੇ ਪੂਰਨ ਟਾਈਟਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਸੀ – ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਵਕਫ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਉਕਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਸਮਝੌਤਾ ਸਿਰਫ ਪਿਛਲੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸੀਮਿਤ ਸੀ – 'ਏ.ਕੇ.' ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਤੀਜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨਾਟਕ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਲਈ ਇੰਜੰਕਸ਼ਨ ਸਿੰਪਲੀਸਿਟਰ – ਇਹ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਉੱਠੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਸਥਾਪਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਇੰਜੰਕਸ਼ਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ – ਤੀਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ – ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1. ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣ ਲਈ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ:

(i) ਮਾਮਲਾ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

(ii) ਮਾਮਲਾ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

(iii) ਪਿਛਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੇਠਾਂ ਉਹ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇੱਕੋ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਲੜਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ

(iv) ਜਿਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਜਿਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 17]

ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁੱਦਾ ਵਜੋਂ

2. ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕੇਵਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਟਰਾਇਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਜਦੋਂ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਸੀਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ; ਅਤੇ ਜੇ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਬਦਲਾਅ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇਹ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਕਿ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁੱਦਾ ਵਜੋਂ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਤੱਥ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੁੱਦਾ ਪੂਰੇ ਟਰਾਇਲ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਘਟਕਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਹਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦੌਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਈ (ਦੂਜਾ ਦੌਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੀਮਾਂਡ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ)। ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਾਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਸਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 23]

ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ

I. ਪਹਿਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ /ਓਐਸ 92/1950-51

3. ਓਐਸ 92/1950-51 ਗੁੱਬੀ ਟਾਉਨ ਦੇ ਪੰਜ ਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ 'ਏਕੇ' ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਮਸਜਿਦ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ 'ਏਕੇ' 'ਤੇ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਗਬਨ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮਸਜਿਦ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਖੁਦ ਦਾ ਹੱਕ ਜਮਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 25]

4. ਭਗਵਾਨਦਾਸਜੀ ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਿਧਾਂਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ:

(i) ਪਰਿਵਾਦੀ ਕੇਵਲ ਉਹ ਰਾਹਤਾਂ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਲੌਜ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਹੱਕ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ; (ii) ਕੇਵਲ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; (iii) ਜਦੋਂ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹੱਕ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਅੰਤਿਮ ਰਾਹਤ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮੁੱਖ ਰਾਹਤ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ

ਪਰਿਵਾਦੀ ਨੂੰ ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਅਧੀਨ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਮਿਲਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ; ਅਤੇ (iv) ਜੇ ਪਰਿਵਾਦੀ ਨੂੰ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਮਿਲਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹੱਕ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਬੇਅਸਰ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 33][704-ਐਫ-ਐਚ; 705-ਏ-ਬੀ] 4.1 ਭਗਵਾਨਦਾਸਜੀ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਅਧੀਨ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹੱਕ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਮੁੱਖ ਰਾਹਤ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ, ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਅਧੀਨ। [ਪੈਰਾ 33]

5. ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਦੋਹਰੀ ਪਰੀਖਿਆ ਹੈ:

A. ਕੀ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਪੜਤਾਲ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ 'ਜ਼ਰੂਰੀ' ਸੀ ('ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ'); ਅਤੇ

B. ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹੈ ('ਮੌਲਿਕਤਾ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ').

ਜਦੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਲੇਂਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ, 'ਏ.ਕੇ.' ਖਿਲਾਫ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ: (i) ਕਿ ਉਹ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਗਬਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਅਤੇ (ii) ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਆਪਣਾ ਖੁਦ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਚੂੰਕਿ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸੀ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰੇ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਪੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਿਛਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਭਗਵਾਨਦਾਸਜੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਮੌਲਿਕਤਾ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ। ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਦਾਲਤੀ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤੀ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਖੋਜਾਂਗੇ। [ਪੈਰਾ 40]

6. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਪੜਤਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਕੇਂਦਰਿਤ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਨਾ ਸੰਬੰਧਤ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਜ਼ੀ 'ਏ.ਕੇ.' ਦੀ ਨਿਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਂ ਅਬਾਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਨਿਜੀ ਇਨਾਮ ਸੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਦਫਤਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਇਨਾਮ ਸੀ; ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤੀ ਪੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਸੰਪੂਰਣ ਸਿਰਲੇਖ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤੀ ਪੜਤਾਲ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 7 ਅਤੇ ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਆਈਟਮ 2 (ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੂੰ 'ਏ.ਕੇ.' ਦੀ ਨਿਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਲਿਖੇ ਗਏ "ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਟਰੱਸਟ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਆਈਟਮ 2 ਅਤੇ ਆਈਟਮ 3 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਜੇਕਰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਵਿਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਕ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਖੋਜ ਜੋ ਆਈਟਮਾਂ 1, 4 ਨੂੰ ਤਹਿ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 15 ਮਸਜਿਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ

ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਸੰਦਰਭ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਸੂਟ ਕਿ 'ਏਕੇ' ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 42][711-G-H; 712-ਏ-ਡੀ]

7. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ:

(i) ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 92 ਸੀਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਸੈਟਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ; (ii) ਸੈਕਸ਼ਨ 92 ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਟਰੱਸਟ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ; (iii) ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ 'ਪ੍ਰਾਈਮਾ ਫੇਸੀ' ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਪਤੀ 'ਏ.ਕੇ.' ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ; ਅਤੇ (iv) ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਸੈਟਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਜਾਮੀਆ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਖਾਜੀ 'ਏ.ਕੇ.' ਦੇ ਪਾਸ ਸੰਪਤੀ ਉੱਤੇ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ 'ਏ.ਕੇ.' ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਜੀ ਇਮਾਮ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਨਿਰੀਖਣ ਨਾਲ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਸੰਪਤੀ ਉੱਤੇ 'ਪ੍ਰਾਈਮਾ ਫੇਸੀ' ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, 'ਏ.ਕੇ.' ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਮੁੱਦੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 43]

II. ਦੂਜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ/ਓ.ਐਸ. 748 ਦਾ 1968

8. ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੈਸੂਰ ਸਟੇਟ ਬੋਰਡ ਆਫ ਵਕਫ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 'ਏ.ਕੇ.' ਅਤੇ ਐਚ.ਐਸ.ਜੀ. ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਾਵੇ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਦਾਵੇ ਸਨ: (i) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਵਕਫ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 'ਖਾਜੀ ਸਰਵਿਸ ਇਮਾਮ' ਵਜੋਂ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਖਾਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸਰਵਿਸ ਇਮਾਮ ਦੇ ਕਬਜੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਵਕਫ ਫੰਡ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੇ ਉਪਯੋਗ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ; (ii) 'ਏ.ਕੇ.' ਖਾਜੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਨਾਤੇ ਕਬਜੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹੱਕ, ਟਾਈਟਲ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸੀ;(iii) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਕਫ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 10 ਜੁਲਾਈ 1965 ਨੂੰ ਇੱਕ ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਕਫ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; (iv) ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ 10 ਜੁਲਾਈ 1965 ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਆਈ ਜਦੋਂ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਜਬਰੀ ਕਬਜੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਦਾਈ ਨੂੰ ਮਿਲੀ; ਅਤੇ (v) ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਸਨ: ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਕਫ ਹੋਣ ਦਾ ਇੱਕ ਐਲਾਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜੇ ਲਈ ਇੱਕ ਹੁਕਮ। [ਪੈਰਾ 44]

9. ਪੁਲਾਵਰਥੀ ਵੇਂਕਟ ਸੁਬਾ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਵੱਲੂਰੀ ਜਗੰਨਾਧ ਰਾਓ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰਾਬਾਈ ਬਨਾਮ ਦੇਵਾਜੀ ਸ਼ੰਕਰ ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਹੁਕਮ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਹੁਕਮ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ ਇਸਤਿਹਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਗਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਚੂੰਕਿ ਇਹ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜੋ ਅਗਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਰੋਕੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹੈ। ਸਮਝੌਤਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਬਜੇ ਅਤੇ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਹੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ ਇਸਤਿਹਾਰ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਰਡਰ 23 ਨਿਯਮ 3ਏ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਤੇ ਅਗਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੇਵਲ ਇਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਹੁਕਮ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਵਰਜਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ

ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਫਾਇਲਿੰਗ ਨੂੰ ਵਰਜਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 46]

III. ਤੀਜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ/ਓਐਸ 100 ਦਾ 1983

10. 1983 ਵਿੱਚ ਕਰਨਾਟਕ ਬੋਰਡ ਆਫ ਵਕਫਸ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਤੀਜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਸਾਧਾਰਣ ਰੋਕ ਲਈ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ 'ਏ.ਕੇ.' ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਿਲੇਖਣ ਕਰਨ ਦੇ ਅੰਦੇਸ਼ੇ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1983 ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਦੇ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਰੋਕ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਰਾਹਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਤੀਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਆਰੰਭ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 49]

11. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ (ਓਐਸ 92/1950-51) ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ 'ਤੇ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿ ਇਸੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਬਾਅਦ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਗਲਤ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ 'ਏ.ਕੇ.' ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 7 ਅਤੇ 10 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਖਾਜੀ ਸੇਵਾ ਇਨਾਮ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿ 'ਏ.ਕੇ.' ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਹੱਕ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ 'ਏ.ਕੇ.' ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਸੰਪੂਰਣ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਕਫ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਐਮ.ਡਬਲਿਊ.ਬੀ 19(11) ਮਿਤੀ 6 ਜੁਲਾਈ 1965 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ। ਇਸ ਲਈ, ਬਦਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਬਿਨਾਂ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 50]

ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਮਕਸਦ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਵਰਚੂ ਨਾਲ ਰੋਕਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਬਾਇਰਮ ਪੈਸਟੋਂਜੀ ਗਾਰੀਵਾਲਾ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਛੇ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਹਿਮਤੀ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਰੀ, ਐਸਟੋਪਲ ਅਤੇ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿਟੀਏਟਡ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕਬਜ਼ਾਗੀ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 51]

ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਨਿਰਣੇ ਹੇਠਾਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

(i) ਇੱਕ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦੇ ਤੱਥ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਤੱਥ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਸਵਾਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਬਦਲਾਅ ਨੂੰ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਇੱਕ ਟਰਾਇਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਮੁੱਦੇ ਵਜੋਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਨਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਿਤ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਤੱਥ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ;

(ii) ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ

ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ, ਜੇਕਰ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿਵਾਦਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਮੰਗੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; (iii) ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸੁਭਾਵ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕੋ ਜਾਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੇ ਜਾਣਗੇ।

(iv) ਚੂੰਕਿ ਪਹਿਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ (ਓਐਸ 92 ਦਾ 1950-51) ਜਾਮੀਆ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ (ਓਐਸ 149 ਦਾ 1998) ਜਾਮੀਆ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ (iii) ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫਾਰਮੂਲੇਸ਼ਨ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ;

(v) ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ (ਓਐਸ 92 ਦਾ 1950-51) ਵਿੱਚ 'ਏਕੇ' ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਆਈਟਮ 2 ਅਤੇ 3 'ਏਕੇ' ਦੇ ਸੀ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਓਐਸ 92 ਦਾ 1950-51 ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ, ਜੋ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਖਾਤਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ, ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਓਐਸ 149 ਦਾ 1998 ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ;

(vi) ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਫੈਸਲਾ ਅਗਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰੋਕਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ, ਅਗਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਿਵਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਐਸਟੋਪਲ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਾ ਤਾਂ 27 ਅਕਤੂਬਰ 1969 ਦੀ ਸਮਝੌਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਜੋ 27 ਅਕਤੂਬਰ 1969 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਮਝੌਤਾ ਸਿਰਫ ਪਿਛਲੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਸੀ; ਅਤੇ

(vii) ਤੀਜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ (ਓਐਸ 100/1983) ਇੱਕ ਸਾਦਾ ਰੋਕ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ। ਤੀਜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਇੱਕ ਠੋਸ ਐਲਾਨ ਅਤੇ ਰੋਕ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੀਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

[717-ਐਫ-ਐਚ; 718-ਏ-ਐਚ; 719-ਏ] ਮਥੁਰਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਾਜੂ ਜੈਸਵਾਲ ਬਨਾਮ ਦੋਸੀਬਾਈ ਐਨ.ਬੀ ਜੀਜੀਭੋਯ (1970) 1 ਐਸਸੀਸੀ 613 : [1970] 3 ਐਸਸੀਆਰ 830; ਮਹੰਤ ਪ੍ਰਗਦਾਸਜੀ ਗੁਰੂ ਭਗਵਾਨਦਾਸਜੀ ਬਨਾਮ ਪਟੇਲ ਇਸ਼ਵਰਲਾਲਭਾਈ ਨਰਸੀਭਾਈ ਏਆਈਆਰ 1952 ਐਸਸੀ 143 : [1952] ਐਸਸੀਆਰ 513; ਰਾਜੇ ਅਨੰਦਰਾਓ ਬਨਾਮ ਸ਼ਾਮਰਾਓ (1961) 3 ਐਸਸੀਆਰ 930; ਅਹਮਦ ਆਦਮ ਸੈਤ ਬਨਾਮ ਐਮ ਈ ਐਮ ਮਖਰੀ (1964) 2 ਐਸਸੀਆਰ 647; ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬਨਾਮ ਮਹੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੀ. (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਮ.ਐਨ. ਸਿੰਘ ਏਆਈਆਰ 2003 ਐਸਸੀ 3349; ਸਜਾਦਾਂਸ਼ੀਨ ਸਈਦ ਐਮ.ਡੀ ਬੀ.ਈ. ਐਡਰ: (ਡੀ) ਲਰਸ ਬਨਾਮ ਮੂਸਾ ਦਾਦਾਭਾਈ ਉਮਰ (2000) 3 ਐਸਸੀਸੀ 350 : [2000] 1 ਐਸਸੀਆਰ 1095; ਸੁੰਦਰਾਬਾਈ ਬਨਾਮ ਦੇਵਾਜੀ ਸ਼ੰਕਰ ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ ਏਆਈਆਰ 1954 ਐਸਸੀ 82 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰੇਵਾਸ ਚੰਦਰ ਦਲੂਈ ਬਨਾਮ ਬਿਸਵਨਾਥ ਬੈਨਰਜੀ ਏਅਰ 1989 ਐਸ.ਸੀ. 1834; ਬਾਇਰਮ ਪੇਸਟੋਂਜੀ ਗਾਰੀਵਾਲਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਏਅਰ 1991 ਐਸ.ਸੀ. 2234; ਸਰਗੁਜਾ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸਰਵਿਸ ਬਨਾਮ ਐਸ.ਟੀ.ਏ.ਟੀ ਗਵਾਲੀਅਰ ਏਅਰ 1987 ਐਸ.ਸੀ. 88; ਆਰ ਵੇਨੁਗੋਪਾਲਾ ਨਾਇਡੂ ਬਨਾਮ ਵੇਂਕਟਰਾਯੁਲੁ ਨਾਇਡੂ ਚੈਰਿਟੀਜ਼ ਏਅਰ 1990 ਐਸ.ਸੀ. 444; ਸੁਲੋਚਨਾ ਅੰਮਾ ਬਨਾਮ ਨਾਰਾਯਣਨ ਨਾਇਰ (1994) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 14:[1993] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 520; ਸੈਯਦ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਲੀ ਲੱਬਾਈ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਹਨੀਫਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰਜ਼ ਦੁਆਰਾ (1976) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 780 : [1976] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 721; ਅਲਕਾ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਨਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ (2010) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 141 : [2010] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 756;

ਮਧੁਕਰ ਡੀ ਸ਼ੇਂਡੇ ਬਨਾਮ ਤਾਰਾਬਾਈ ਆਬਾ ਸ਼ੇਡਗੇ (2002) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 85 : [2002] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 132; ਰਾਮ ਹਰਖ ਬਨਾਮ ਹਾਮਿਦ ਅਹਮਦ ਖਾਨ ਐਂਡ ਓਰਸ., (1998) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 484 : 1998 (9) ਜੇ.ਟੀ 227; ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਮੇਹਤਾ ਬਨਾਮ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਬੋਹਰਾ (1990) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 193 : [1989] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 149; ਰਨ ਬਹਾਦੁਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਲੁਚੋ ਕੋਏਰ, ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ (1885) 11 ਕੈਲ 301; ਅਸਰਾਰ ਅਹਮਦ ਬਨਾਮ ਦੁਰਗਾਹ ਕਮੇਟੀ ਏਅਰ 1947 ਪੀ.ਸੀ 1; ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਆਫ ਵਿਲੇਜ ਨੈਲਖਾ ਬਨਾਮ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ (2000) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 543:[2000] 3 ਸੁਪਲ.ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 457; ਵੰਗਾਰੀ ਸ੍ਰੀ ਸੇਲੀਅਮਮਨ ਅਯਾਨਾਰ ਉਥਿਰੋਸਾਮੁਸੁੰਦਰੇਸਵਰਾਰ ਮੰਦਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜੰਗਾ ਅਸਾਰੀ ਏਅਰ 1965 ਮੈਡ 355; ਨੰਦ ਰਾਮ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਥ੍ਰੂ ਲੀਗਲ ਰੀਪ੍ਰੇਜੈਂਟੇਟਿਵਜ਼ ਬਨਾਮ ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਥ੍ਰੂ ਲੀਗਲ ਰੀਪ੍ਰੇਜੈਂਟੇਟਿਵਜ਼ (2020) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 3੭3 : 2020 (4) ਜੇ.ਟੀ 91; ਪੁਲਵਰਥੀ ਵੈਂਕਟਾ ਸੁਬਾ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਵੱਲੂਰੀ ਜਗੰਨਾਧਾ ਰਾਓ ਏਅਰ 1967 ਐਸ.ਸੀ. 591:[1964] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 310 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[1992] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 520 ਪੈਰਾ 8(ਵੀ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1976] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 721 ਪੈਰਾ 18 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2010] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 756 ਪੈਰਾ 19 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2002] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 132 ਪੈਰਾ 22 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1989] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 149 ਪੈਰਾ 22 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1970] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 830 ਪੈਰਾ 23 ਵਿੱਚ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1952] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 513 ਪੈਰਾ 32 ਵਿੱਚ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1964] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 647 ਪੈਰਾ 35 ਵਿੱਚ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2000] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1095 ਪੈਰਾ 36 ਵਿੱਚ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2000] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 457 ਪੈਰਾ 38 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1964] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 310 ਪੈਰਾ 46 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 10946 ਦਾ 2014.

23.01.2012 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਜੋ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਬੈਂਗਲੋਰ ਵਿੱਚ R.S.A. ਨੰਬਰ 2189 ਦਾ 2007 ਵਿੱਚ ਹੈ

ਮਿਸ ਵੀ. ਮੋਹਨਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਆਰ ਕੋਠਵਾਲ, ਐਮ. ਯੋਗੇਸ਼ ਕੰਨਾ, ਰਾਜਾ ਰਾਜੇਸ਼ਵਰਨ ਐਸ., ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਬਸਵਾ ਪ੍ਰਭੂ ਪਾਟਿਲ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਬਾਲਾਜੀ ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸਨ, ਸ਼ਨਮੁਖੱਪਾ, ਮਿਸ ਸ਼ਵੇਤਾ ਸ਼ਨਮੁਖੱਪਾ, ਪ੍ਰਤੀਕ ਯਾਦਵ, ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਮੁਹੰਮਦ, ਮਿਸ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਪ੍ਰਿਯਾ, ਮਿਸ ਗਰਿਮਾ ਜੈਨ, ਮਿਸ ਪੱਲਵੀ ਸੇਨਗੁਪਤਾ, ਅਸ਼ੋਕ ਮਾਥੁਰ,

ਕੁਮਾਰ ਮਿਹਿਰ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਜਵਾਬੀ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਡਾ. ਧਨੰਜ□ ਵਾਈ ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਇੰਡੈਕਸ

ਏ. ਤੱਥ

ਬੀ. ਅਦਾਲਤਾਂ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ

ਸੀ. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ

ਡੀ. ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ 19081 ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਅਧੀਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੇਟ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਈ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰਡ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। 8 ਦਸੰਬਰ 2014 ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਏ. ਤੱਥ

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਜਾਮੀਆ ਮਸਜਿਦ ਗੁੱਬੀ ਵਜੋਂ ਵਰਣਿਤ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਰਾਹਤਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ2SUPERSCRIPT:

ਇੱਕ ਐਲਾਨ ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਗੁੱਬੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ 2 ਏਕੜ ਅਤੇ 4 ਗੁੰਟਾ ਗੈਰ-ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜਮੀਨ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਿਨੇਮਾ ਇਮਾਰਤ ਹੈ;NONE

ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੁਕਮ;NONE

ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਦੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਰੋਕ;NONE

ਮੇਸਨ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਲਈ ਇੱਕ ਹੁਕਮ।NONE

ਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ 'ਖਾਜੀ ਸਰਵਿਸ ਇਨਾਮ' ਹੈ। ਪੰਜਵੇਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਛੇਵੇਂ ਤੋਂ ਨੌਵੇਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਤਵੱਲੀ ਸਨ। ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਉਪਜ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਹ ਖਾਜੀ ਜਾਂ ਮੁਤਵੱਲੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਏਗਾ। ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਗੁੱਬੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਮਾਤ ਦੁਆਰਾ ਮਹੀਨਾਵਾਰ 30 ਰੁਪਏ ਦੀ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਇਮਾਮ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਖਾਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਨਮਾਜ਼ (ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਰਦਾਸਾਂ) ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰ ਸਕੇ;

1954 ਵਿੱਚ ਵਕਫ ਐਕਟ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਉਪਰੰਤ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੈਸੂਰ ਰਾਜ ਨੇ 1955 ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ, ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ 1963 ਵਿੱਚ ਵਕਫ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਆਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ। ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਨੇ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਨੂੰ ਵਕਫ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਨੂੰ ਵਕਫ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੁਕੱਦਮੇ

ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤਤਃ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਨੂੰ ਮੈਸੂਰ ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਐਮ.ਡਬਲਿਊ.ਬੀ 19(11) ਮਿਤੀ 6 ਜੁਲਾਈ 1965 ਵਿੱਚ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 136 ਤੇ ਵਕਫ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ;

ਵਕਫ ਐਕਟ 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਕਫ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਕਫ ਐਕਟ, 1965 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵਕਫ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਵਿਲੀਨਕਰਨ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਦੀ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ;

ਐਚ.ਐਸ. ਗੁਰੂਰਾਜਾਰਾਵ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ 8 ਦਸੰਬਰ 1944 ਨੂੰ ਮੁਜਰਾਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਲੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ 'ਸਿਨੇਮਾ ਟਾਕੀਜ਼' ਚਲਾ ਸਕਣ। ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਅਤੇ ਐਚ.ਐਸ. ਗੁਰੂਰਾਜਾਰਾਵ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਓ.ਐਸ 748/1968, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਇਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਇੱਕ ਵਕਫ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਲ ਹੱਲ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ (ਐਚ ਐਸ ਗੁਰੂਰਾਜਾਰਾਵ) ਤੋਂ ਕਿਰਾਯਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ;

ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਦਈ 6 ਤੋਂ 9 ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦੇ ਖਰਾਬ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ। ਚੇਅਰਮੈਨ, ਡੀ.ਡਬਲਿਊ.ਸੀ ਟੁਮਕੂਰ ਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ (ਡਾ. ਧਨੰਜ□ ਵਾਈ ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ)

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਕਫ ਐਕਟ 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 43(ਏ) ਅਧੀਨ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਿਫਾਰਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਨੇ 6 ਅਪ੍ਰੈਲ 1983 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਲੈ ਲਿਆ;

(vi) ਐਚ.ਐਸ. ਗੁਰੂਰਾਜਾਰਾਵ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਨੇ 29 ਜੂਨ 1983 ਨੂੰ ਸਿਨੇਮਾ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ। ਪਰੰਤੂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 5 ਤੋਂ 9 ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 1 ਤੋਂ 4 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਕਰੀ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 5 ਤੋਂ 9 ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਲੇਖਣ ਬੋਰਡ ਦੀ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਅਵੈਧ ਹੈ; ਅਤੇ

(vii) ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ 16 ਅਪ੍ਰੈਲ 1983 ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 1 ਤੋਂ 4 ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 5 ਤੋਂ 9 ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਾਦੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ।

4. ਮਈ 2010 ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 2 ਤੋਂ 4 ਨੇ ਆਪਣਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਖਲ ਕਰਦਿਆਂ ਬਚਾਅ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ:

(i) ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰਡ ਹੈ: ਓਐਸ 92/1950-513$_{SUPERSCRIPT}$ ਜਮਾਇਤ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ (ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 5-9 ਦੇ ਪੂਰਵਜ) ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਸੀ। ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜ ਨੇ 31 ਮਾਰਚ 1954 ਨੂੰ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਨੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 14 ਅਗਸਤ 1959 ਨੂੰ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ।ਚੂੰਕਿ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ ਸਮਾਨ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰਡ ਹੈ;

(ii) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਜਾਇਦਾਦ ਖਾਜੀ ਸਰਵਿਸ ਇਨਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 1-4 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ;

(iii) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਐਚ.ਐਸ ਗੁਰੂਰਾਜਾ ਰਾਵ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਜਰਾਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ। 1995 ਤੋਂ, ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਵੀ ਰੁਦਰੱਪਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ 'ਚੰਨਬਸਵੇਸਵਰਾ ਟਾਕੀਜ਼' ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਇੱਕ ਥੀਏਟਰ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰੁਦਰੱਪਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 1-4 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੋਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਥੀਏਟਰ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ।

OS 748/1968 ਮਾਈਸੂਰ ਬੋਰਡ ਆਫ ਵਕਫ ਵੱਲੋਂ ਅਬਦੁਲ ਖੁਦੂਸ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਦਾਵੇ ਨਾਲ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਵਕਫ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜੇ ਲਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਸਮਝੌਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਦਾਵਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਅਗਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ res judicata ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ;

OS 100/1983 ਕਰਨਾਟਕ ਬੋਰਡ ਆਫ ਵਕਫ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਕਬਜੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ (ਅਬਦੁਲ ਖੁਦੂਸ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ) ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁਦਾਇ ਵੱਲੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਬੀ. ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ

5. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਏ – ਮੁੱਦੇ 5 ਅਤੇ 6 – ਜੋ ਕਿ res judicata ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁੱਦੇ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ 3 ਫਰਵਰੀ 2006 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ res judicata ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

(i) ਓ.ਐਸ 92/1950-51 ਨੂੰ ਗੁੱਬੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 92 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਬਦੁਲ ਖੁਦੂਸ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਮੁੱਦਾ ਫਰੇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਕੀ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਗੁੱਬੀ ਵਿੱਚ ਜਾਮੀਆ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਰਜੀ ਵਿੱਚ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ'। ਮੁਦਾਇ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਦੀਆਂ ਦੋ ਜਾਇਦਾਦਾਂ (ਸੀ. ਨੰ. 2 ਅਤੇ 3, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ. ਨੰ. 2 ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ) ਜਾਮੀਆ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ (ਡਾ. ਧਨੰਜ□ ਵਾਈ ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ)

ਅਪੀਲ6$_{SUPERSCRIPT}$ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੀ. ਨੰ. 2, 3 ਅਤੇ 4 ਵਿੱਚ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੀਆਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਂ ਸਾਰਣੀ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅੰਤਿਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ;

(ii) ਧਾਰਾ 11 ਸੀਪੀਸੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਚੌਥੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਸਾਰੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਹਿਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਮੀਆ ਮਸਜਿਦ ਵੱਲੋਂ ਇਸਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਈਆਂ ਹੋਣ;

(iii) ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਕਫ ਜਾਇਦਾਦ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ;

(iv) ਪਲੇਂਟਿਫ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਓ.ਐਸ 748/1968, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਕਫ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਐਲਾਨਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਤੋਂ ਕਿਰਾਇਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰਲੇਖ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ

(v) ਓ.ਐਸ ਨੰ. 100/1983 ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਰੋਕ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁਕੱਦਮਾ 22 ਨਵੰਬਰ 1984 ਨੂੰ ਪਲੇਂਟਿਫ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਮੈਮੋ ਦੇ ਬਾਅਦ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

6. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਨੂੰ 2 ਜੁਲਾਈ 2007 ਨੂੰ ਤੁਮਕੂਰ ਵਿੱਚ 3ਜੇ$_{SUPERSCRIPT}$ ਅਤਿਰਿਕਤ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ:

(i) ਓ.ਐਸ 92/1950 ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਨੂੰ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਵੱਲੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 92 ਸੀਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ';

(ii) ਧਾਰਾ 92 ਸੀਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਬਲਕਿ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਪਿਛਲੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਸਾਰੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਏ ਹੋਣ।

(iii) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਬਦੁਲ ਖੁਦੂਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕਾਨਾ ਹੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਿਸਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਪੂਰਾ ਮਾਲਕਾਨਾ ਹੱਕ ਹੈ, ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਜਾਇਦਾਦ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਹੇਠ ਹੈ;

(iv) ਪਰਿਵਾਦੀ ਨੇ ਇਹ ਨਿਰਦਿਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਬਦੁਲ ਖੁਦੂਸ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਕਫ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਐਲਾਨ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ। ਜੇ ਸੂਚਨਾ 1963 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਲਈ 1983 ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ;

(v) ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਵਲੋਂ ਅਬਦੁਲ ਖੁਦੂਸ ਖਿਲਾਫ ਓ.ਐਸ. 748/1968 ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋਇਆ। ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ (ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਵਾਸ ਚੰਦਰ ਡਾਲੂਈ ਬਨਾਮ ਬਿਸਵਨਾਥ ਬੈਨਰਜੀ; ਬਾਇਰਮ ਪੈਸਟੋਂਜੀ ਗਾਰੀਵਾਲਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ) ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(vi) ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਵਲੋਂ ਓ.ਐਸ. ਨੰਬਰ 100/1983 ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਰੋਕ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਮੈਮੋ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਬਿਨਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੇ ਬਗੈਰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਗੁਜਾ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸਰਵਿਸ ਬਨਾਮ ਐਸ.ਟੀ.ਏ.ਟੀ ਗਵਾਲਿਓਰ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

7. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ 2 ਜੁਲਾਈ 2008 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਯਮਿਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਚ

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ:

(i) ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਓਐਸ 92/ 1950-51 ਨੂੰ ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਸੈਟਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਟਰੱਸਟੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਲਈ, ਮਾਲਕੀਅਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੁਲਝਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੋ ਮੁੱਦਾ ਓ.ਐਸ. ਨੰਬਰ 92/1950-
51 ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਧੀਨ ਸੀ, ਉਹ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ
ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ
ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਬਦੁਲ ਖ਼ੁੱਦੂਸ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ;

(ii) ਧਾਰਾ 92 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(iii) ਓ.ਐਸ. 748/1968 ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ ਹੁਕਮ ਨੇ ਅਬਦੁਲ ਖ਼ੁੱਦੂਸ, ਮੁਦਈਆਂ 1 ਤੋਂ 4 ਦੇ ਪੂਰਵਜ-
ਵਿੱਚ ਮਾਲਕੀਅਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜਾ ਮੁਦਈ ਅਬਦੁਲ ਖ਼ੁੱਦੂਸ ਦਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ;

(iv) ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰਾਜ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਓ.ਐਸ. 100/1983 ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬਾਰਡ ਨਹੀਂ ਸੀ;ਅਤੇ

(v) ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਕਿਸਮ ਓ.ਐਸ. 92/1950-51 ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਜਾਮੀਆ ਮਸਜਿਦ ਓ.ਐਸ. ਨੰਬਰ 92/1950-51 ਅਤੇ ਓ.ਐਸ. ਨੰਬਰ 748/1968 ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸੀ. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ

8. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈਆਂ 1 ਤੋਂ 4 ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ10$_{SUPERSCRIPT}$ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 30 ਅਗਸਤ 2010 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਮੁਦਈ – ਗੁਫਾਵਾਲੇ ਦੀ ਹੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮੁਦਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ। ਰੀਮਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ 23 ਜਨਵਰੀ 2012 ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ:

(i) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਾਲਕੀਅਤ ਓ.ਐਸ. 92/1050-51 ਵਿੱਚ ਅਬਦੁਲ ਖ਼ੁੱਦੂਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(ii) ਧਾਰਾ 92 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ (ਆਰ ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ ਨਾਇਡੂ ਬਨਾਮ ਵੇਂਕਟਰਾਮਾ ਨਾਇਡੂ ਚੈਰਿਟੀਜ਼11); (iii) ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ

ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 92(e) ਅਤੇ (cc) ਅਧੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ;

(iv) ਜੇਕਰ ਖਾਜੀ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਨੇ 1965 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਕਫ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਐਲਾਨਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਾਈ ਨੇ ਓ.ਐਸ. 100/1983 ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੱਕ ਚੁੱਪ ਕਿਉਂ ਸੀ; ਅਤੇ

(v) ਇੱਕ ਮੁੱਦਾ ਜੋ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਸੀਮਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਨ ਅਗਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਜਮਾਇਸ਼ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਨਾ ਹੋਵੇ (ਸੁਲੋਚਨਾ ਅੰਮਾ ਬਨਾਮ ਨਾਰਾਯਣਨ ਨਾਇਰ12$_{SUPERSCRIPT}$).

9. ਓ.ਐਸ. 748/1968 ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤੀ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਫੈਸਲਾ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਗਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜੀ ਵਿੱਚ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ।

10. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 8 ਦਸੰਬਰ 2014 ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

11. ਅਸੀਂ ਮਿਸ ਵੀ ਮੋਹਨਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਬਸਵਾ ਪ੍ਰਭੂ ਪਾਟਿਲ, ਵਿਰੋਧੀ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਮਿਸਟਰ ਬਾਲਾਜੀ ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸਨ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ।

12. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਓ.ਐਸ. 92/1950-51$_{NONE}$

ਮੁਕੱਦਮਾ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਸਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ;$_{NONE}$

ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਐਲਾਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਸੀ;$_{NONE}$

12 (1994) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 14 [ਡਾ. ਧਨੰਜ□ ਵਾਈ ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

o ਇਹ ਅੰਤਿਮ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਬਦੁਲ ਖੁਦੂਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ; ਅਤੇ

o ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਸੈਟਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵੇਲੇ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀਮਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾਤਮਕ ਰਾਹਤ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ।

(ii) ਓਐਸ 748/1968

o ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਬਦੁਲ ਖੁਦੂਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਾਜੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਿਰਫ ਉਸਾਰਫਰੂਕਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਰਮਾਣ ਮੌਜੂਦ ਸੀ;

o ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਮੈਮੋ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਬਦੁਲ ਖੁਦੂਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਕਬਜ਼ਾ ਸੌਂਪ ਦੇਵੇਗਾ;

o 27 ਅਕਤੂਬਰ 1969 ਨੂੰ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ 23 ਨਿਯਮ 1 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ;

o ਸਮਝੌਤਾ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ; ਅਤੇ

o ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਕਿ ਅਬਦੁਲ ਖੁਦੂਸ ਸਿਰਫ ਉਸਾਰਫਰੂਕਤ ਦਾ ਹੀ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਫੈਸਲਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

(iii) ਓਐਸ 100/1983

o ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨਾਟਕ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਰੋਕ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਬਦੁਲ ਖੁਦੂਸ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ 1-4 ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਖਦਸ਼ੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ;

o ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ;

o ਪਲੇਠੀ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਮੈਮੋ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਿਨਾਂ ਖਰਚੇ ਦੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ

o ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੈ ਜੋ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਜੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ:

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮਾਨ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੁਲਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ;NONE

ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ MWB 19(11) ਮਿਤੀ 6 ਜੁਲਾਈ 1965 ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਕਫ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;NONE

ਇੱਕ ਪਾਰਸਪਰਿਕ ਖੋਜ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ;NONE

ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, NONEਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾNONE ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ;NONE

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮਾਨ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਕਫ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰਨਾ ਅਬਦੁਲ ਖੁਦੂਸ ਦੁਆਰਾ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ 1963 ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਐਲਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਮੁਦਾਇਕ ਦੇ ਸਾਮਾਨਿਕ ਲਾਭ ਲਈ ਸੀ;NONE

ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਕਫ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿੱਚ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਜਾਂ ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਦਾਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇNONE

ਉਪਰੋਕਤ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, NONEਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾNONE ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਤੱਥ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਮੁੱਦੇ ਵਜੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।NONE

13. ਉਪਰੋਕਤ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ, ਮਿਸਟਰ ਬਸਵਾ ਪ੍ਰਭੂ ਪਾਟਿਲ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ: (iii) ਤੀਜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀਕਰਨ ਖਿਲਾਫ ਸਥਾਈ ਰੋਕ ਲਈ ਸੀ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ

(iv) ਜਾਮੀਆ ਮਸਜਿਦ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਐਲਾਨ ਮੰਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਈ. ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

14. ਹੁਣ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ।

15. ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮਾ - ਓਐਸ ਨੰਬਰ 149/1998 ਜੋ ਕਿ ਜਾਮੀਆ ਮਸਜਿਦ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਲੀਲ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰੀਏ:

(i) ਓਐਸ 92/1950-51;

(ii) ਓਐਸ 748/1968 ਅਤੇ;

(iii) ਓਐਸ 100/1983।

16. ਤਿੰਨ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰੀਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਸੀਪੀਸੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

"11. ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ: ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਅਜਮਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਲੜਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

[...]

ਵਿਆਖਿਆ IV.— ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਜਾਂ ਹਮਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

13 ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੂਟ 96/1984 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨੰਬਰ 162/1989 ਅਤੇ 149/1998 ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਓਐਸ 149/1998 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਾਂਗੇ।

ਵਿਆਖਿਆ V— ਜੇਕਰ ਪਲੇਂਟ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਇਸਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।ਵਿਆਖਿਆ VI।—ਜਿਥੇ ਲੋਕ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੋਨਾ ਫਾਈਡ ਦੇ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ।

[...]

ਵਿਆਖਿਆ VIII—ਇੱਕ ਸੀਮਿਤ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣੀ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਮੁੱਦਾ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, ਭਾਵੇਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੀਮਿਤ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਜਿਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਮੁੱਦਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ।

17. ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ:

(i) ਮਾਮਲਾ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

(ii) ਮਾਮਲਾ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

(iii) ਪਿਛਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੇਠ ਉਹ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹੀ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਲੜਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ

(iv) ਜਿਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਜਿਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਮੁੱਦਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

18. ਸੈਯਦ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਲੀ ਲੱਬਾਈ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੁਆਰਾ ਐਲ.ਆਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਹਨੀਫਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੁਆਰਾ ਐਲ.ਆਰਜ਼14, ਜਸਟਿਸ ਐਸ ਮੁਰਤਜ਼ਾ ਅਲੀ ਨੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦਿਆਂ ਇਹ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੀ ਗੁਹਾਰ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

“7...

“(1) ਕਿ ਲੜਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਹੀ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ;

(2) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵੀ ਉਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; (3) ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮਾਮਲਾ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(4) ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ “ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ” ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਲੱਭਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਦੋ ਬਿੰਦੂਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ:

(i) ਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰਸਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਮਾਜ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ; ਅਤੇ

(ii) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਰਸਤਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਦਫਨਾਉਣ ਲਈ ਗੱਡ੍ਡਾ ਫੀਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਵਾ। ਨਤੀਜਤਨ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਜਨਤਕ ਸੁਭਾਵ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਸਜਿਦ ਜਾਂ ਕਬਰਸਤਾਨ ਲਈ ਸਥਾਨ ਦੇ ਸਮਰਪਣ ਦੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਢੰਗ ਜਾਂ ਅਸਰ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

E.1 ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁੱਦਾ ਵਜੋਂ

19. ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤਿੰਨ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਆਰੰਭ ਨਾਲ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁੱਦਾ ਵਜੋਂ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਜਸਟਿਸ ਆਰ.ਵੀ. ਰਵੀਂਦਰਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਅਲਕਾ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਨਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ15 (“ਅਲਕਾ ਗੁਪਤਾ”)। ਅਲਕਾ ਗੁਪਤਾ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਫਾਇਲਿੰਗ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੂਜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ: "19. ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਬੈਂਚ ਨੇ 13-3-2009 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁੱਦੇ (ਮੁੱਦਾ 1) ਸਬੰਧੀ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ। ਪਰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਰੋਕ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਿਵਾਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ: “ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦਾਵੇ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪਰ ਨਿਰਮਾਣਾਤਮਕ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੈ।” ਇਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਨਿਰਮਾਣਾਤਮਕ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦੇ।

20. ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇੱਕ ਵਾਦੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰੋਕ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਬਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਨਿਰਮਾਣਾਤਮਕ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਾਦੀ ਨੂੰ ਨਿਰਮਾਣਾਤਮਕ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੀ ਬਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਬਾਰੇ ਨੋਟਿਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣੇ ਤਰਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਿਰਮਾਣਾਤਮਕ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੀ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਵਾਦੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।

[...]

26. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਵਾਦੀ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਪਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਰਮਾਣਾਤਮਕ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੀ ਆਕਰਸ਼ਣ ਹੋਈ। ਦੂਜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਿਰਮਾਣਾਤਮਕ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

20. ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦਲੀਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਵਾਦੀ ਨੂੰ ਦਲੀਲ ਦਾ

ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਲਕਾ ਗੁਪਤਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

21. ਆਰਡਰ 14 ਨਿਯਮ 2 ਸੀਪੀਸੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇੱਕੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਕੇਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਵੇ: (ਅ) ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਜਾਂ

(b) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਰੁਕਾਵਟ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ [...]

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

22. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਕਿ
ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਲਾਗੂ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਧੁਕਰ ਡੀ. ਸ਼ੇਂਡੇ16$_{SUPERSCRIPT}$ ਅਤੇ ਰਾਮ ਹਰਖ17$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ
ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਵਿੱਚ
ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਜਸਟਿਸ ਕੇ. ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਲਈ ਲਿਖਦਿਆਂ
ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਮੇਹਤਾ ਬਨਾਮ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਬੋਹਰਾ18$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ
ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਹਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 'ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ' ਦੇ ਕਬੂਤਰ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਬਲਕਿ, ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੀ ਦਲੀਲ
ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਤੱਥ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗੀ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਮੁੱਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ
ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਦਲਾਅ ਹੋਇਆ ਹੈ:

"26. ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੈਜ਼ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ 'ਤੇ. ਤੱਥ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਜਾਂ ਤੱਥ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਕਨੂੰਨ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕੋ ਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਉਭਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਿਰਵਿਰੋਧ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਚੱਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਧਿਰਾਂ ਅਤੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ। ਪਰ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਛੂਹਣਾ ਜੋ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਕਨੂੰਨ ਜਾਂ ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਵਾਲ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ। ਕਾਰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ; ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ੁੱਧ ਸਵਾਲ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹਨ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਆਧਾਰ ਜਾਂ ਬੁਨਿਆਦ, ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਮੁੱਦੇ. ਰੈਜ਼ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ। 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥ res judicata ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ. ਪਰ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਵੈਧ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਸ਼ੁੱਧ ਦਾ ਸਵਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ, ਵਿਚ ਨਿਆਂਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸੂਟ. ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਗਲਤ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਇਸ ਲਈ, res

judicata ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਏ ਭਲਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਡਿਕਰੀ ਦੇ ਉਸ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ।"

23. ਮਥੁਰਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਾਜੂ ਜੈਸਵਾਲ ਬਨਾਮ ਦੋਸੀਬਾਈ ਐਨ.ਬੀ. ਜੀਜੀਭੋਯ ਵਿੱਚ, ਪਲੇਂਟਿਫ ਵੱਲੋਂ ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਰੈਂਟਸ, ਹੋਟਲ ਅਤੇ ਲੈਜਿੰਗ ਹਾਊਸ ਰੇਟਸ ਕੰਟਰੋਲ ਐਕਟ 1947 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਸਟੈਂਡਰਡ ਰੈਂਟ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਲੇਂਟਿਫ ਨੇ ਛੋਟੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰਡ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਸਟਿਸ ਜੇ ਸੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਲਈ ਲਿਖਦਿਆਂ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੁਆਰਾ ਬਾਰਡ ਨਹੀਂ ਸੀ:

“5. ਪਰ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ: ਇਸਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਧਾਨਿਕ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਰਜੇ ਤੱਕ ਉਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਸ਼ਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕੇ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਤੱਥ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਤੱਥ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਸਵਾਲ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਨਾਲ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਹੋਰ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ: 'ਮੁੱਦਾ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਮੁੱਦਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ, ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਤੱਥ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਮੁੱਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੱਥ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਤੱਥ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਮੁੱਦਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪਿਛਲਾ ਫੈਸਲਾ ਹੀ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਹੈ: ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਨਹੀਂ ਹਨ।

[...]

11. ਜੇ ਮਾਮਲਾ ਸਿਰਫ ਤੱਥ ਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜੀ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਖੋਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਸਵਾਲ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਤੱਥ ਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਪਹਿਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਕਾਰਣ ਲਈ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ, ਜਿੱਥੇ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ, ਇਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜੀ ਵਿੱਚ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਵਿੱਚ "ਮਾਮਲਾ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੱਕ ਭਾਵ ਉਹ ਤੱਥ ਜਿਸ 'ਤੇ ਹੱਕ ਦਾਅਵਾ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ। ਜਿੱਥੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਨਿਯਮ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਉਪਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਅਦਾਲਤ ਜਦੋਂ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦਾ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਸੀਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ; ਅਤੇ ਜੇ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ

ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਬਦਲਾਅ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁੱਦਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਸਵਾਲ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਤੱਥ ਦਾ ਹੈ, ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੁੱਦਾ ਪੂਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰੇਗਾ ਜਦੋਂ ਗਵਾਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਜੋ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਬਹਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦੌਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਈ (ਦੂਜਾ ਦੌਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੀਮਾਂਡ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ)। ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਸਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

E.2 ਰੈਜ਼ ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ

24. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕੀਏ ਕਿ ਕੀ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੈਜ਼ ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਦੀ ਬਾਧਾ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

I. ਓ.ਐਸ. 92/1950-51/ ਪਹਿਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ

25. ਓ.ਐਸ. 92/1950-51 ਗੁੱਬੀ ਦੇ ਪੰਜ ਵਾਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਮਸਜਿਦ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਅਧੀਨ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ 'ਤੇ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਗਬਨ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮਸਜਿਦ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਖੁਦ ਦਾ ਹੱਕ ਜਮਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਨ:

a. ਗੁੱਬੀ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜਾਮੀਆ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਤੈਅ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ$_{NONE}$

b. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ।$_{NONE}$

ਪਲੇਂਟ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਛੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 2 (ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਣਿਤ ਹੈ:

“2. ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 2 ਵਾਲੀ ਸੁੱਕੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਜੋ 2 ਏਕੜ 4 ਗੁੰਟਾ ਨਾਪਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਰੁਪਏ 4/- ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਗੁੱਬੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ।”

26. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤਰਤੀਬ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਨ:

“(1) ਕੀ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਜਾਮੀਆ ਮਸਜਿਦ ਗੁੱਬੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਲੇਂਟ ਵਿੱਚ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ? (2) ਕੀ ਉਕਤ ਮਸਜਿਦ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਦਾਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?

(3) ਕੀ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਨਿਜ਼ੀ ਸੰਸਥਾਨ ਹੈ?

(4) ਕੀ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਦੁਕਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਨਿਜ਼ੀ ਧਨ ਨਾਲ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ?

(5) ਕੀ ਮੁਦਾਇਆ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਅਤੇ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ?

(6) ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ?

(7) ਕੀ ਅਦਾਲਤ-ਫੀਸ ਪਰਯਾਪਤ ਹੈ?

(8) ਮੁਦਾਇ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ?

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

27. ਪਹਿਲੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

"14. …ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੂੰ ਗੁੱਬੀ ਵਿੱਚ ਜਾਮੀਆ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਆਈਟਮ 1, 4 ਅਤੇ 5 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਈਟਮਾਂ 1,4 ਅਤੇ 5 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਖਰਚੇ ਮੁਦਾਇਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਵਕੀਲ ਦੀ ਫੀਸ ਰੁ. 30/-"

28. ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਕਿ ਛੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਦੋ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਭਾਵ, ਆਈਟਮ 2 ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੰਪਤੀ ਹੈ OS 149/1998 ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਆਈਟਮ 3। ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ D.W.6 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਖਾਜੀ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ (ਆਈਟਮ ਨੰ. 2 ਅਤੇ 3) ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਦਾਇਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਲਟ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 7 ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਫੈਸਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ:

"ਮੁਦਾਇਆਂ ਨੇ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਆਈਟਮ 2 ਅਤੇ 3 ਨੂੰ ਮਸਜਿਦ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋ ਆਈਟਮ ਖਾਜੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਮਸਜਿਦ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

29. ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜ ਨੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 10 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਤ ਪਾਈ:

"10. ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਨ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਸਬੂਤ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਨ ਵਸਤੂਆਂ 2 ਅਤੇ 3 ਲਈ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਦੋ ਵਸਤੂਆਂ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਣ। ਇਹ ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਿਯੁਕਤ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੋ ਵਸਤੂਆਂ (ਵਸਤੂ 2 ਅਤੇ 3) ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਜੋ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

30. ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ20$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜ ਦੀ ਉਹ ਖੋਜ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਸਤੂਆਂ 1, 4 ਅਤੇ 5 ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ।

14 ਅਗਸਤ 1989 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਵਸਤੂਆਂ 1 ਅਤੇ 5 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਤ ਨਾਲ:

"ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜ ਹੁਣ ਮਸਜਿਦ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜੋ ਕਿ ਵਸਤੂਆਂ 1 ਅਤੇ 5 ਹਨ, ਦੇ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨਗੇ।"

31. ਓਐਸ 92/1950-51 ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ ਜੋ ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ (ਗ) ਅਧੀਨ, ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਸੈਟਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਬਦੁਲ ਖ਼ੁੱਦੂਸ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਨ ਵਸਤੂ ਨੰਬਰ 2 ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਜੀ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮਸਜਿਦ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ:

A. ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਜੋ ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;

B. ਕੀ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਨ; ਅਤੇ

C. ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਟਾਈਟਲ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

E.2.1 ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ

32. ਮਹੰਤ ਪ੍ਰਗਦਾਸ ਜੀ ਗੁਰੂ ਭਗਵਾਨਦਾਸ ਜੀ ਬਨਾਮ ਪਟੇਲ ਵਿਚ ਈਸ਼ਵਰਲਾਲਭਾਈ ਨਰਸੀਭਾਈ 21, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਘੇਰਾ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੇਸ, ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਸੀ ਕੈਵਲਯ ਜਾਂ ਕਰੁਣਾ ਸਾਗਰ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪੰਥ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਿੱਜੀ ਸੀ ਜਾਇਦਾਦ. ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਜਸਟਿਸ ਬੀਕੇ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਧਾਰਾ 92 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਘੇਰਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਰਾਹਤ:

"10 ਸੈਕਸ਼ਨ 92 ਸਿਵਿਲ ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਪਰੋਪਕਾਰੀ ਸੁਭਾਵ ਦੇ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦੀ ਮੰਨਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੇਵਲ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਉੱਤੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਰਾਹਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੂੰ ਸਿਵਿਲ ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 92 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਅਬਦੁਲ ਰਹੀਮ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਬਰਕਤ ਅਲੀ, 55 ਇੰਡ ਐਪ. 96, ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦ ਧਾਰਮਿਕ ਟਰੱਸਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਇਹ ਦਾਵਾ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਿਵਿਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 92 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਲੇਂਟ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਰਦਾਸਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 92 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਟਰੱਸਟੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਹ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਇਨਕਾਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਪਾਇਆ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਦਾਇਆਂ ਦਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ, ਸਿਵਿਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 92 ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਹੀ

ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਮੁਦਾਇਆਂ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ।" ਜਿਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਅਸਰ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਅਸਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੁਦਾਇਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾਤਮਕ ਰਾਹਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੁਦਾਇਆਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੁਦਾਇਆਂ ਨੇ ਪਲੇਂਟ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ, ਉਹ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਹੇ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਪਰੋਪਕਾਰੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਨ —ਇੱਕ ਤੱਥ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਸੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜੋ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲੋਂ। ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ, ਕਿ ਏ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸਿਰਫ ਉਹ ਰਾਹਤਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਦਈ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿੱਚ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ। ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਇੱਕ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਜਦੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜੋ ਟਰੱਸਟ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਹੇਠ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਮੁੱਖ ਰਾਹਤ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ ਜੇਕਰ ਮੁਦਈ ਇਸ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਦਾ ਕੇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਣਾਤਮਕ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਵਾਰੰਟ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 92। ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਖੋਜ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਇੱਕ ਓਬਿਟਰ ਡਿਕਟਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੂਟ ਵਿੱਚ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

33. ਭਗਵਾਨਦਾਸੀ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਧਾਰਾ 92 ਸੀਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵਾਦੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਬਾਰੇ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ:

(i) ਮੁਦਾਈ ਕੇਵਲ ਉਹ ਰਾਹਤਾਂ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 92 ਸੀਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ, ਧਾਰਾ 92 ਸੀਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ;

(ii) ਕੇਵਲ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ;

(iii) ਜਦੋਂ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਅੰਤਿਮ ਰਾਹਤ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮੁੱਖ ਰਾਹਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਾਈ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 92 ਸੀਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ; ਅਤੇ

(iv) ਜੇਕਰ ਮੁਦਾਈ ਨੂੰ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਅਣਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੋਵੇਗਾ।

ਭਗਵਾਨਦਾਜੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 92 ਸੀਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਸੀ। ਮਸਜਿਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਮੁੱਖ ਰਾਹਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 92 ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਸੀ।

E.2.2 ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ

34. ਅਸੀਂ ਅਗਲਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪਛਾਣਣ 'ਤੇ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ (ਓਐਸ 149/1998) ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ (ਓਐਸ 92/1950-51) ਵਾਂਗ ਹੀ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮਸਜਿਦ-ਜਾਮਿਆ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਮਿਆ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜੇ ਅਨੰਦਰਾਵ ਬਨਾਮ ਸ਼ਾਮਰਾਵ22$_{SUPERSCRIPT}$, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕ ਪੀਬੀ ਗਜੇਂਦਰਗਡਕਰ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦੋ ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ:

"13. . . .ਸੈਕਸ਼ਨ 92 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਵੀ ਜੋ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।"

35. ਅਹਮਦ ਆਦਮ ਸੈਤ ਬਨਾਮ ਐਮ ਈ ਮਖਰੀਰ23$_{SUPERSCRIPT}$, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕ ਪੀਬੀ ਗਜੇਂਦਰਗਡਕਰ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਿੰਨ ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ:

"16. . . .ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 92 ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਦੋ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਰੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਕਾਰਵਾਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਵਾਲੀ ਵਿਆਖਿਆ VI ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆ VI ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਨਿਜੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੜਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਸਾਂਝਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ VI ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਉਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਗਲੇ ਦਾਅਵੇ ਰੋਕੇ ਜਾਣਗੇ। ਵਿਆਖਿਆ VI ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਮਾਣਾਤਮਕ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਥੇਧਾਰਾ 92 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੀ ਉਕਤ ਮੁਦਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਰਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਨ ਰੈਜ਼ਿਊਡੀਕੇਟਾ ਦੁਆਰਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੁੱਦਾ ਹੈ।"

ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਆਰ. ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ ਨਾਇਡੂ(ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬਨਾਮ ਮਹੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੀ. (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਮ.ਐਨ. ਸਿੰਘ24$_{SUPERSCRIPT}$, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"19. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਰ. ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ ਨਾਇਡੂ ਬਨਾਮ ਵੇਂਕਟਨਾਰਾਯਣ ਨਾਇਡੂ ਚੈਰਿਟੀਜ਼ [1989 ਸੁਪਲੀ (2) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 356 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1990 ਐਸ.ਸੀ. 444] ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 92 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਚੈਰਿਟੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਪਬਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੂਹ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਹੈ ਜੋ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪਬਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਹੈ। ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ, ਜੋ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸੈਕਸ਼ਨ 92 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਜਾਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹੀ ਮੁਦਈਆਂ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਗੇ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਇਕੋ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਹਨ? ਜਵਾਬ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮੁਦਈ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ

ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਸੈਕਸ਼ਨ 92 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਵੀ ਜੋ ਆਮ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਹੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ VI ਸੈਕਸ਼ਨ 92 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਸਮੂਹ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੀਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਦੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਾਰੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉੱਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਾਮੀਆ ਮਸਜਿਦ ਉੱਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਨਿਰਣਾਯਕ ਤੌਰ ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਯਕ ਤੌਰ ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਈ.2.3 ਨਿਰਣਾਯਕ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ

36. ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ 'ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ' ਤੌਰ ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਉੱਤੇ ਲੋਕਸ ਕਲਾਸੀਕਸ ਜਸਟਿਸ ਐਮ ਜਗੰਨਾਧਾ ਰਾਓ (ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਲਈ ਲਿਖਦੇ ਹੋਏ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਸੱਜਾਦਾਨਾਸ਼ੀਨ ਸਈਦ ਐਮ.ਡੀ. ਬੀ.ਈ. ਐਡ. (ਡੀ) ਬਾਈ ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮ ਮੂਸਾ ਦਾਦਾਭਾਈ ਉੰਮਰ।25SUPERSCRIPT ਫੈਸਲੇ ਦੌਰਾਨ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ "ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁੱਦਾ" ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦਾ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀਅਤ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕਤਾ ਦਾ ਦੁੱਗਣਾ ਟੈਸਟ ਰੱਖਿਆ:

“12. ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਸੀਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਹਨ “ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁੱਦਾ”। ਜੇ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁੱਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਖਿਲਾਫ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਸਿਰਫ “ਪਾਰਸ਼ਵਿਕ ਜਾਂ ਘਟਨਾਤਮਕ” ਤੌਰ ਤੇ ਮੁੱਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਮਾਮਲਾ ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁੱਦਾ ਹੈ।”

[...]

18. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਲਾ ਨੇ ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੈਸਟਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ (ਮੁੱਲਾ, 15ਵੀਂ ਐਡ., ਪੰਨਾ 104)। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲੇਖਕ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ: ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ “ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ” ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ [...] ਕਿ ਜੇ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਵੀ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇਹ “ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ” ਮੁੱਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਪਾਰਸ਼ਵਿਕ ਜਾਂ ਘਟਨਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁੱਦਾ ਸੀ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਟੈਸਟ ਹੈ? ਇੱਕ ਟੈਸਟ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮੁੱਦਾ “ਜ਼ਰੂਰੀ” ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ “ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ” ਮੁੱਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਹੋਵੇਗਾ (ਮੁੱਲਾ, ਪੰਨਾ 104)। ਮੁੱਦਾ ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁੱਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਇਸਤਿਹਾਰ, ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ, ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ [ਇਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਰਵਾਨ ਸਿੰਘ [AIR 1965 SC 948] ਅਤੇ ਸਈਦ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਲੀ ਲੱਬਾਈ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਹਨੀਫਾ [(1976) 4 SCC 780 : AIR 1976 SC 1569])। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਹਾਂ ਕ

19. ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਮੁੱਲਾ (ਪੰਨਾ 105) ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਹਾਂ:

“ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਹਨ। ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁੱਦਾ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਹੈ। ਕਿਹੜੇ ਮਾਮਲੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਪਾਰਸਪਰਿਕ ਜਾਂ ਘਟਨਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਟੈਸਟ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੌਲਿਕ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

37. ਮਹੰਤ ਪ੍ਰਗਦਾਸਜੀ ਗੁਰੂ ਸ਼ਗਵੰਦਾਸਜੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਦੋ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ[26]SUPERSCRIPT ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਨਾਲ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਉਦਾਹਰਣ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਰ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਘਟਨਾਤਮਕ, ਸਹਾਇਕ ਜਾਂ ਪਾਰਸਪਰਿਕ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

38. ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਆਫ ਵਿਲੇਜ ਨੈਲਖਾ ਬਨਾਮ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ[27]SUPERSCRIPT, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੋਕ ਲਈ ਫੈਸਲਾ, ਜਿੱਥੇ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉੱਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ:

“10. ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਾਰਨ ਵੀ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਜੋ ਅਕਸਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਸੀਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਲੋਂ ਪੰਚਾਇਤ ਖਿਲਾਫ ਪਿਛਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਰੋਕ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਲਕੀ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉੱਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੱਜਾਦਾਨਸ਼ੀਨ ਸਈਦ ਬਨਾਮ ਮੂਸਾ ਦਾਦਾਭਾਈ ਉਮੈਰ [(2000) 3 ਐਸਸੀਸੀ 350] ਵਿੱਚ ਦੇਖੋ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਣ ਵਿਚਾਰ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਰੋਕ ਲਈ, ਜੇ ਮਾਲਕੀ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਘਟਨਾਤਮਕ ਖੋਜ ਹੈ, ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਮਾਲਕੀ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਬ ਤੱਕ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਰੋਕ ਦੇਣ ਜਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ “ਜ਼ਰੂਰੀ” ਸੀ ਅਤੇ ਕਿ ਰੋਕ ਲਈ ਰਾਹਤ ਮਾਲਕੀ ਉੱਤੇ ਖੋਜ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਜਾਂ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕੀ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਮੁੱਦਾ ਫਰੇਮ ਕਰਨਾ ਵੀ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।”

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੱਜਾਦਾਨਸ਼ੀਨ ਸਈਦ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਲੋਚਨਾ ਅੰਮਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਨਗਿਰੀ[28]SUPERSCRIPT ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਅਨੋਖੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਮੁੱਦਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਰੋਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕੀ ਦੀ ਖੋਜ ਇੱਕ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਕਾਰਜ ਕਰੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੁਲੋਚਨਾ ਅੰਮਾ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ, ਖੋਜ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਨਗਿਰੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਾਲਕੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕਤਾ ਦੇ ਦੋਹਰੇ ਟੈਸਟ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਲ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਹਰੇਕ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ।

39. ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਾਲੀਆ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨੰਦ ਰਾਮ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਬਨਾਮ ਜਗਦੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ[29] ਵਿੱਚ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਸਿਰਫ ਪਾਰਸਪਰਿਕ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਪਿਛਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ,

ਤਾਂ ਫੈਸਲਾ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਮਾਮਲਾ ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ (ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਲਈ ਲਿਖਦੇ ਹੋਏ) ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੱਖ ਟੈਸਟ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਮੌਲਿਕ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਨੰਦ ਰਾਮ ਵਿ

40. ਉਪਰੋਕਤ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਜਾਂਚਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਦੋਹਰੀ ਪਰੀਖਿਆ ਹੈ:

A. ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ('ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ') ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਜਾਂਚ 'ਜ਼ਰੂਰੀ' ਸੀ; ਅਤੇ

B. ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ ('ਜ਼ਰੂਰੀਅਤ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ').

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਪਛਾਣਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਲੇਂਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ, ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਖਿਲਾਫ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ: (i) ਕਿ ਉਹ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਗਬਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਅਤੇ (ii) ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸਿਰਲੇਖ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਉਸਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਚੂੰਕਿ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਸੀ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰੇ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਪਤੀ

ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੂਟ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਮਾਲਕਾਨਾ ਹੱਕ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਸੂਟ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਿਛਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਭਗਵਾਨਦਾਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਉੱਤੇ, ਇਹ ਪਛਾਣਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਜੇ ਟਾਈਟਲ ਉੱਤੇ ਮੁੱਦਾ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੇ ਸੂਟ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਕੀ ਸੀ, ਇਸ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ।

E.2.3.1 ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ

41. ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸੂਟ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਛਾਣਾਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਅਧੀਨ ਜਾਮੀਆ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਸੈੱਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਫੰਡਾਂ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਅਰਦਾਸ ਸੀ ਕਿ ਸੂਟ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਵਕਫ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਸੂਟ ਸੰਪਤੀ 'ਪ੍ਰਾਈਮਾ ਫੇਸੀ' ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਸੀ; ਕਿ ਇਹ ਉਸਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਨੂੰ ਖਾਜੀ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੇਵਾ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਈ ਕਿ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸੂਟ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਵਿਲੱਖਣ ਕੀਤਾ। ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦੋ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ: ਪਹਿਲਾ, ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੂਟ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਵਕਫ ਸੰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਆਇਆ; ਦੂਜਾ, ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ, ਸੂਟ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਮਾ ਫੇਸੀ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਖਾਜੀ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਸੀ।

42. ਸੂਟ ਸੰਪਤੀ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਕੇਂਦਰਿਤ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੂਟ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਮਾ ਫੇਸੀ ਮਸਜਿਦ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਖਾਜੀ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਦੀ ਨਿਜੀ ਸੰਪਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਂ ਅਬੇਧਨੀਯ

ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਨੂੰ ਖਾਜੀ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸੂਟ ਸੰਪਤੀ ਇੱਕ ਨਿਜੀ ਇਨਾਮ ਸੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਦਫਤਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਇਨਾਮ ਸੀ; ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸੂਟ ਸੰਪਤੀ ਉੱਤੇ ਸੰਪੂਰਣ ਟਾਈਟਲ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 7 ਅਤੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 10 ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ

(iv) ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਮੀਆ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਖਾਜੀ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਖਾਜੀ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਮੁਸਾਹਿਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ 'ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ ਤੇ' ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ।

II OS 748 ਦਾ 1968: ਦੂਜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ

44. ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੈਸੂਰ ਰਾਜ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਅਤੇ ਐਚ.ਐਸ. ਗੁਰੂਰਾਜਾਰਾਵ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਲੇਂਟ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦਾਅਵੇ ਸਨ:

(i) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਵਕਫ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 'ਖਾਜੀ ਸਰਵਿਸ ਇਨਾਮ' ਵਜੋਂ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਜੋ ਲੋਕ ਖਾਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਰਵਿਸ ਇਨਾਮ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਵਕਫ ਫੰਡ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ;

(ii) ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਖਾਜੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਨਾਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹੱਕ, ਟਾਈਟਲ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸੀ;

(iii) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਕਫ ਵਜੋਂ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 10 ਜੁਲਾਈ 1965 ਨੂੰ ਇੱਕ ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਕਫ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;

(iv) ਕਾਰਨ ਦਾ ਕਾਰਜ 10 ਜੁਲਾਈ 1965 ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉੱਠਿਆ ਜਦੋਂ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਜਬਰੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਦਾਈ ਨੂੰ ਮਿਲੀ; ਅਤੇ

(v) ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਸਨ:

a. ਇੱਕ ਐਲਾਨ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਵਕਫ ਹੈ;

b. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਇੱਕ ਹੁਕਮ।

45. ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਕਫ ਜਾਇਦਾਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। 27 ਅਕਤੂਬਰ 1969 ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ 23 ਨਿਯਮ 1 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੇ ਅੰਤ (ਮਈ 1971 ਦੇ ਅੰਤ) ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਬਣਾ ਰਹੇਗਾ ਜਿਸ ਲਈ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਰਕਮ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸਦੇ

ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਲੀਜ਼ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਮੁਕੱਦਮਾ 27 ਅਕਤੂਬਰ 1969 ਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਨੀਂਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ:

(i) ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਇਕ ਵਕਫ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕ ਐਲਾਨ ਲਈ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ;

(ii) ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਖਾਜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸੀ, ਗ੍ਰਾਂਟ ਇਕ ਖਾਜੀ ਸੇਵਾ ਇਨਾਮ ਸੀ;

(iii) ਮੈਸੂਰ ਰਾਜ ਗਜ਼ਟ 'ਚ 10 ਜੁਲਾਈ 1965 ਨੂੰ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਦੁਆਰਾ ਸਬਸਕ੍ਰਾਈਬ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ ਵਕਫ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਕਫ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(iv) ਸਮਝੌਤਾ ਹੁਕਮ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਚ.ਐਸ. ਗੁਰੂਰਾਜਾਰਾਵ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਕਿਰਾਯਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦੇਵੇਗਾ। ਸਮਝੌਤਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਧਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੋ ਕਿ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੱਕ ਸੀ; ਅਤੇ

(v) ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾਤਮਕ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਪਲੇਂਟ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਦਾ ਕੇਸ ਸੀ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਕਫ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਵਕਫ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਨੂੰ ਖਾਜੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਪਜਾਊ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ; ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਬੰਧਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਲ ਹੱਲ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਦੇ ਹੱਕ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਤਿਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ।

ਈ.2.4 ਸਮਝੌਤਾ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ

46. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਮੈਸੂਰ ਰਾਜ ਬੋਰਡ ਆਫ ਵਕਫ, ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਅਤੇ ਲੀਜ਼ਧਾਰਕ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸਮਝੌਤਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੈਅ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਹੋਰ ਰਾਹਤਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹੱਕ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪੁਲਾਵਰਥੀ ਵੇਂਕਟਾ ਸੁਬਾ ਰਾਵ ਬਨਾਮ ਵੱਲੂਰੀ ਜਗੰਨਾਧ ਰਾਵ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰਾਬਾਈ ਬਨਾਮ ਦੇਵਾਜੀ ਸ਼ੰਕਰ ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ31 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਹੁਕਮ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਹੁਕਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਰੁਕਾਵਟ ਦੁਆਰਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਭਗਵਤੀ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਨੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਲਈ ਸੁੰਦਰਾਬਾਈ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ:

"12. ਪਰ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੀ ਬਾਧਾ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ 1937 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 291 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਸੀ। ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਪਰ ਰੋਕ ਦੇ ਅਧਾਰਭੂਤ ਸਿਦਾਂਤ ਅਜੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਵੇਖੋ: ਸਰ ਦਿਨਸ਼ਾ ਮੁੱਲਾ ਵੱਲੋਂ ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ, 11ਵੇਂ ਸੰਸਕਰਣ ਦੇ ਪੰਨਾ 84 'ਤੇ, ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਸਮਝੌਤਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਰੋਕ:

"ਮੌਜੂਦਾ ਧਾਰਾ ਸਮਝੌਤਾ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ

ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ 'ਸੁਣੇ ਗਏ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ' ਦਾ ਅਰਥ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਫੈਸਲਾ, ਹਰ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਅਸਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਜੋ ਇਨਵਿਟਮ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਇੱਕ ਰੋਕ ਉਤਨਾ ਹੀ ਉਤਪੰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਜੋ ਇਨਵਿਟਮ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।"

ਚੂੰਕਿ ਇਹ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਹੈ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਏਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਮਝੌਤਾ ਫੈਸਲਾ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੂਟ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਮਝੌਤਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਝਲਕ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸੂਟ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਗਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਲਈ ਆਰਡਰ 23 ਨਿਯਮ 3ਏ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਿਛਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਫੈਸਲਾ ਰਾਹੀਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਪਰ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।3031 ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਫੈਸਲਾ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਫਾਇਲਿੰਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਨਹੀਂ ਹੈ।

III. OS 100 ਦਾ 1983: ਤੀਜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ

47. ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਗੁੱਬੀ ਵਿੱਚ ਮੁੰਸਿਫ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਰਨਾਟਕ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖਾਜੀ ਅਬਦੁਲ ਮਸੂਦ ਪੁੱਤਰ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ (ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ) ਸੀ ਜਦਕਿ ਦੂਜਾ, ਤੀਜਾ, ਚੌਥਾ ਅਤੇ ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

48. ਪਲੇਂਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੱਕ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਦੂਜੇ, ਤੀਜੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਪਲੇਂਟਿਫ ਦੇ ਕਬਜੇ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਲੇਂਟਿਫ - ਕਰਨਾਟਕ ਬੋਰਡ ਆਫ ਵਕਫਸ ਦੇ ਕਬਜੇ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਥਾਈ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮਾ 4 ਅਗਸਤ 1983 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 5 ਨਵੰਬਰ 1984 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟਾਈਟਲ ਅਤੇ ਕਬਜੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ 22 ਨਵੰਬਰ 1984 ਨੂੰ OS 100 ਦਾ 1983 ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ। OS 100 ਦਾ 1983 ਇੱਕ ਸਾਦਾ ਰੋਕ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਰਿਟਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ।

49. 1983 ਵਿੱਚ ਕਰਨਾਟਕ ਬੋਰਡ ਆਫ ਵਕਫਸ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੀਜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਸਾਦੇ ਰੋਕ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ। ਟਾਈਟਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਸ ਅੰਦੇਸ਼ੇ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੇਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 1983 ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਟਾਈਟਲ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਰੋਕ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਰਾਹਤਾਂ ਮੰਗਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਤੀਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ।

50. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਟਾਈਟਲ 'ਤੇ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ (OS 92/1950-51) ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਟਾਈਟਲ ਦੇ ਇਸੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਗਲਤ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਕੋਲ ਹੈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 7 ਅਤੇ 10 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਖਾਜੀ ਸੇਵਾ ਇਨਾਮ ਸੀ ਅਤੇ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਹੱਕ ਸਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਸੰਪੂਰਣ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਐਮ.ਡਬਲਯੂ.ਬੀ 19(11) ਮਿਤੀ 6 ਜੁਲਾਈ 1965 ਅਨੁਸਾਰ ਵਕਫ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਬਿਨਾਂ ਰੀਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

51. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੀਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਮਕਸਦ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਗਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੀਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਬਾਇਰਮ ਪੈਸਟੋਂਜੀ ਗਾਰੀਵਾਲਾ (ਸੁਪਰਾ) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਛੇ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਹਿਮਤੀ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਰੀ, ਐਸਟੋਪਲ ਅਤੇ ਰੀਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਟਿਆਤ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਪੱਤਰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ।

ਐਫ. ਨਿਸਚਾਇਕਤਾ

52. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਿਸਚਾਇਕਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਸੰਖੇਪ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:

(i) ਇੱਕ ਅਗਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦੇ ਤੱਥ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਤੱਥ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਸਵਾਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਬਦਲਾਅ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਰੀਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਨਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਿਤ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਤੱਥ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਸਵਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਰੀਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਪਯੁਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਮੁੱਦਾ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; (ii) ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਜੇਕਰ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿਵਾਦਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ;

(iii) ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਦੀ ਸੁਭਾਵ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਬੰਧੇ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕੋ ਜਾਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੇ ਜਾਣਗੇ;

(iv) ਚੂੰਕਿ ਪਹਿਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ (ਓ.ਐਸ 92 ਦਾ 1950-51) ਜਾਮੀਆ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਈ ਹੈ (ਓ.ਐਸ 149 ਦਾ 1998) ਜਾਮੀਆ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ (iii) ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(v) ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ (ਓ.ਐਸ 92 ਦਾ 1950-51) ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਬਦੁਲ

ਖੁੱਦੂਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੱਕ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਨਿਰਧਾਰਣ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ 2 ਅਤੇ 3 ਅਬਦੁਲ ਖੁੱਦੂਸ ਦੀਆਂ ਸਨ। ਓ.ਐਸ 92 ਦਾ 1950-51, ਜੋ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਹਿਸਾਬਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਓ.ਐਸ 149 ਦਾ 1998 ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ;

(vi) ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਫੈਸਲਾ ਰੈਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ, ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਦਾ ਸਬਜੈਕਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਾ ਤਾਂ 27 ਅਕਤੂਬਰ 1969 ਦੀ ਸਮਝੌਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਮਝੌਤਾ ਸਿਰਫ ਪਿਛਲੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸੀਮਿਤ ਸੀ; ਅਤੇ

(vii) ਤੀਜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ (ਓ.ਐਸ 100/1983) ਇੱਕ ਸਾਦਾ ਰੋਕ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੀ। ਤੀਜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ [ਡਾ. ਧਨੰਜ□ ਵਾਈ ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਈ ਸੀ ਉਹ ਇੱਕ ਸੁਸਥਾਪਿਤ ਐਲਾਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰੋਕ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਤੀਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

53. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ 23

ਜਨਵਰੀ 2012 ਦਾ ਆਰ.ਐਸ.ਏ. 2189 ਦੇ 2007 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਓ.ਐਸ. 149 ਦੇ 1998 ਨੂੰ ਤੁਮਕੁਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ) ਦੀ ਫਾਇਲ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ 1998 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਇਲ ਪੂਰੀ ਕਰੇ।

ਖਰਚੇ ਦੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

54. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ(ਆਂ), ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਨਿਪਟਾਈ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਅੰਕਿਤ ਜ੍ਞਾਨ

ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate